

---

Kolekcja, подарowana Zamkowi Królewskiemu w Warszawie przez Profesor Karolinę Lanckorońską, była własnością jej rodziny przez blisko dwa stulecia. Charakter zbioru ukształtowali dwaj wybitni kolekcjonerzy: prapradziad Ofiarodawczyni Kazimierz Rzewuski i Jej ojciec Karol Lanckoroński.

Zaczątkiem zbiorów były obrazy z dawnej galerii Stanisława Augusta zakupione przez Kazimierza Rzewuskiego w Warszawie w 1815 roku od spadkobierczyni księcia Józefa Poniatowskiego, jego siostry Marii Teresy Tyszkiewiczowej, oraz portrety rodzinne znajdujące się w majątku Rozdół w powiecie żydaczowskim.

Obrazy z dawnej galerii królewskiej zostały przeniesione do Wiednia, a po śmierci Kazimierza w 1820 roku przeszły na własność jego jedynej córki Ludwiki, od 1794 roku żony Antoniego Józefa Lanckorońskiego. Syn Ludwiki i Antoniego Kazimierz Lanckoroński ożenił się z Leonią z Potockich, która wniosła do zbiorów kolekcje malarstwa francuskiego, wachlarzy i miniatur. Syn Leonii i Kazimierza, Karol Lanckoroński powiększył zbiory rodzinne o zespół obrazów szkół włoskich z XIV, XV i XVI wieku, a także o zbiory sztuki orientalnej będące owocem podróży kolekcjonera.

W końcu XIX wieku Karol Lanckoroński zbudował w Wiedniu przy Jacquingasse 18 neobarokowy pałac według projektu architektów Ferdinanda Fellnera i Hermana Helmera, gdzie znalazła miejsce kolekcja sztuki europejskiej, jak również część portretów sprawdzonych z Rozdołu. W roku 1903 pałac i zbiory udostępniono publiczności. W roku 1915 do Wiednia trafiły również pozostałe obrazy i meble z Rozdołu, szczęśliwie ocalałe ze zdevastowanego w 1914 roku pałacu.

Po śmierci Karola Lanckorońskiego jego syn Antoni oraz córki Karolina i Adelajda zamierzali przenieść kolekcję do Lwowa, ale wybuch drugiej wojny światowej udaremnił ich plany. Zarekwirowane przez władze hitlerowskie zbiory Lanckorońskich wywieziono do kopalni w okolicy Salzburga, gdzie gromadzono dzieła sztuki zrabowane w całej Europie.

Po wojnie Lanckorońscy odzyskali kolekcję i umieścili ją w Zamku Hohenems w południowej Austrii. Tam, wskutek pożaru, około 120 obrazów uległo zniszczeniu, ale najcenniejsze uratowano i przeniesiono do Szwajcarii i Anglii. Niektóre obrazy z kolekcji zostały sprzedane dla ratowania polskich instytucji, m.in. Biblioteki Polskiej w Paryżu. 26 października 1994 roku Karolina Lanckorońska podarowała kolekcję Rzeczypospolitej Polskiej.

Zamek Królewski w Warszawie otrzymał część zbioru zawierającą 15 obrazów z dawnej galerii Stanisława Augusta oraz portrety rodzinne Rzewuskich i Lanckorońskich, a także zespół mebli, cenne archiwalia i pamiątki rodzinne. Natomiast Zamek Królewski na Wawelu wzbogacił się o 76 obrazów szkół włoskich. Na początku 1995 roku oba obdarowane muzea zorganizowały pokazy daru. 10 sierpnia 1998 roku, w dzień setnych urodzin Karoliny Lanckorońskiej, Zamek Królewski w Warszawie otworzył nową część stałej ekspozycji na drugim piętrze północnego skrzydła, prezentującą najcenniejsze obrazy z daru Profesor Lanckorońskiej. Obecnie kolekcja prezentowana jest w Galerii Arcydzieł na parterze.